

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 28. oktober 2019

Sag 68/2019

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Berit Ernst, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Lyngby den 16. november 2018 og af Østre Landsrets 21. afdeling den 15. februar 2019.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Marianne Højgaard Pedersen, Vibeke Rønne, Henrik Waaben og Jan Schans Christensen.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om formildelse af den idømte straf og frifindelse for udvisning.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om skærpelse af straffen og stadfæstelse af udvisningen.

Forurettede, F, har nedlagt påstand om, at T yderligere skal betale godtgørelse med 20.000 kr., jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3.

T har heroverfor påstået frifindelse.

Anbringender

T har til støtte for påstanden om formildelse af straffen anført navnlig, at landsretten har fastsat fællesstraffen for højt, selv om der skal tages hensyn til den strafskærpelse, der skete ved lov nr. 358 af 29. april 2018. Der er ikke taget hensyn til hans unge alder.

T har til støtte for påstanden om frifindelse for udvisning anført bl.a., at udvisning for bestandig vil været i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og EU's opholdsdirektivs artikel 27 og artikel 28.

Han kom til Danmark som barn og er opvokset her i landet, hvor hans forældre og søskende også bor. Han har samlet haft lovligt ophold her i landet i knap 8 år.

Da han er mindreårig, tilhører han en af de persongrupper, som ifølge fast praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol nyder størst beskyttelse mod udvisning efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Der skal således foreligge meget tungtvejende grunde for at retfærdiggøre en udvisning, da han har begået kriminaliteten som mindreårig. Der skal bl.a. tages særligt hensyn til hans interesser og hans muligheder for reintegration, jf. præmis 82 og 83 i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen Maslov mod Østrig (sag 1638/03).

Han er i dag 17 år og har ingen tilknytning af betydning til Pakistan, da hans eneste tilknytning er ferieophold og nogle familiemedlemmer på moderens side, som han ikke længere har kontakt til. Han kan hverken læse eller skrive sproget i Pakistan.

Det bør tillægges betydning, at hans tidligere kriminalitet hverken har medført advarsel eller betinget udvisning.

Det skal endvidere tillægges vægt, at han under sit ophold på anbringelsesstedet Sølager har udvist et positivt engagement, været socialt velfungerende og undgået konflikter med andre. Han har dermed vist, at han er i stand til at lægge sine kriminelle aktiviteter bag sig.

Udvisning af ham vil således udgøre en krænkelse af hans ret til privat- og familieliv, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, ligesom udvisning vil være i strid med EU's opholdsdirektivs artikel 27 og artikel 28.

En udvisning vil endvidere være i strid med FN's Børnekonventions artikel 3 om, at barnets tarv altid skal komme i første række, artikel 6, stk. 2, hvorefter medlemsstaterne i videst mu-

ligt omfang skal sikre barnets udvikling, samt artikel 9, stk. 1 og 3, om retten for et barn til at opretholde regelmæssig personlig og direkte forbindelse til en eller begge forældre.

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden om skærkelse anført navnlig, at der er tale om et groft, umotiveret overfald begået i forening med flere uidentificerede gerningsmænd, at T har anvendt kniv mod brystregionen, og at forurettede som følge heraf kom i livsfare. Hertil kommer, at forholdet er begået ganske kort tid efter, at T blev løsladt fra afsoning af en dom for røveri og vold.

Til støtte for påstanden om udvisning for bestandig har anklagemyndigheden anført navnlig, at betingelserne for udvisning, jf. den dagældende udlændingelovs § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 1, 3 og 6, er opfyldt.

T afleder sin ret af sin herboende fars britiske statsborgerskab, hvorved han opnår den beskyttelse mod udsendelse af en EU-medlemsstat, der følger af EU-opholdsdirektivets artikel 28, stk. 2.

Udvisning vil ikke være uforenelig med Danmarks internationale forpligtelser, herunder hverken artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller EU-retten.

Grundbetingelsen for udvisning efter EU-opholdsdirektivets artikel 27, stk. 2, 2. led, er opfyldt. Den adfærd, der er kommet til udtryk gennem Ts nuværende og tidligere kriminalitet, udgør en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berører en grundlæggende samfundsinteresse.

T er ved dom af 21. marts 2018 bl.a. straffet for fem forhold vedrørende røveri og vold, og han er ved den indankede dom igen dømt for et voldeligt overfald. Der er dermed grund til at tro, at han vil fortsætte den kriminelle adfærd i fremtiden, jf. EU-Domstolens praksis.

Det beror herefter på en proportionalitetsvurdering, om der kan ske udvisning. Henset til karakteren af det strafbare forhold og længden af den idømte frihedsstraf sammenholdt med hans tidligere straf for ligeartet kriminalitet kan der ikke stilles store krav til omfanget af Ts tilknytning til Pakistan. Han har levet halvdelen af sit liv i Pakistan, hvor han boede sammen med sin mor og søster hos en onkel og dennes familie. Han har været på ferie i Pakistan og

opholdt sig senest fra maj til august 2017 hos sin mors familie i Karachi. Han taler og forstår sproget i Pakistan og er derfor ikke uden forudsætninger ved en tilbagevenden til Pakistan.

T har ikke formået at følge et almindeligt skoletilbud, og det har til trods for sociale og kriminalpræventive foranstaltninger ikke været muligt at fastholde ham i en positiv og konstruktiv udvikling. Den omstændighed, at han er mindreårig, taler ikke afgørende imod udvisning, når henses til, at han har en ikke uvæsentlig tilknytning til Pakistan og pakistansk kultur.

Supplerende sagsfremstilling

T er ved dom afsagt af Retten på Frederiksberg den 21. marts 2018 idømt fængsel i 1 år og 6 måneder, hvoraf 1 år og 2 måneder blev gjort betinget. Ved dommen blev han bl.a. dømt for:

- Fire røverier, jf. straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, der alle blev begået i forening og efter aftale eller fælles forståelse med andre, ved tre af røverierne var de forurettede blevet truet med kniv.
- Trusler, jf. straffelovens § 123, ved i forlængelse af et af de ovennævnte røverier med vold eller trussel om vold i anledning af to forurettedes forventede forklaring til politiet at have truet dem, idet han udtalte, at ”han ville komme efter dem, hvis de kontaktede politiet”.
- Vold, jf. straffelovens § 244, ved i forening og efter aftale eller fælles forståelse med andre at have overfaldet en 17-årig med slag og spark i ansigtet og på kroppen.

De idømte forhold er begået i perioden fra den 22. august 2017 til den 20. februar 2018.

Ved dommen blev T frifundet for en påstand om udvisning.

I udtalelser fra Københavns Kommune fra 2017 og 2018 anføres bl.a., at kommunen har forsøgt at iværksætte kriminalpræventive foranstaltninger for T, men at det ikke har været muligt at fastholde ham i en positiv og konstruktiv udvikling, idet han udviser et vedvarende kriminelt og negativt handlemønster. Der er markant bekymring for hans kriminelle løbebane, herunder at han er i risiko for at begå personfarlig kriminalitet. Det fremgår endvidere af udtalelserne, at Københavns Kommune i marts og april 2017 modtog underretning om sigtelse for tyveri, røveri, vold og trusler, som bortfaldt, da T var under 15 år på gerningstidspunktet. Det fremgår også, at han i august eller september 2017 blev sigtet for bl.a. røveri, og at han var

frihedsberøvet herfor fra omkring medio september til den 23. oktober 2017. Det fremgår ligeledes, at han den 9. november 2017 blev sigtet for et væbnet røveri begået den 7. november 2017.

De nævnte sigtelser for røverier i 2017 – begået efter han fyldte 15 år – er omfattet af den ovennævnte dom af 21. marts 2018.

Af Kriminalforsorgens § 808-undersøgelse af 24. oktober 2018 fremgår bl.a.:

”RESUME:

Sagen drejer sig om den 16-årige T. T blev født i Pakistan og boede der de første år med sin mor i hendes familie. T fik en streng muslimsk opvækst, indtil han som 7-årig flyttede til Danmark med sin mor og sammen med sin pakistanske far og storebror. I familien oplevede T en uengageret streng far og en eftergivende mor. Uro og vold i familien betød, at forældrene blev skilt i 2013.

T har et svagt familienetværk. Efter forældrenes skilsmisse følte han sig mere fri til at gå sine egne veje. T omgås ca. 20 kammerater, hvoraf en del er kriminelle. T blev i 2017 anholdt og senere dømt for røveri. T har delvis samarbejdet om kriminalpræventive foranstaltninger der har været forsøgt iværksat.

T har haft vanskeligt med at begå sig i skolen. Han har haft flere skoleskift og specialtilbud, meget fravær og en 3 måneders tur til Pakistan. T har et ønske om at starte i en almindelig folkeskole og gennemføre 9. klasse.

T er hjemmeboende med sin mor og syv år yngre lillesøster. Han er somatisk sund og rask. I 2018 blev T udredt med ADHD og risiko for udvikling af en dyssocial personlighedsforstyrrelse.

T drikker stort set ikke alkohol og har ingen erfaringer med euforiserende stoffer.

...

Punkt 1: OPVÆKST

Seks måneder før T kom til verden blev forældrene adskilt og familien rejste til Pakistan, hvor T blev født i Karachi. Mor boede med T hos sin familie, mens far og en 2 år ældre storebror rejste tilbage til Danmark, da T var 2 år. Forældrene bevarede kontakten til hinanden.

Mor og T boede i hus hos en onkel og hans familie på omkring 10 medlemmer. Onkel bestemte meget og T huskede en meget streng opvækst med 5 daglige bønner og koranlæsning allerede fra 2-3 års alderen. T startede i 4-5 års alderen i muslims helligdagsskole. Der var ikke tid eller tilladelse til leg. T huskede, at han havde Skype-samtaler med din far i Danmark.

Da T var 7-8 år i 2010, flyttede mor og drengene tilbage til far i Danmark. De boede i en lejlighed i Sjælør området i København. Kort efter blev T's syv år yngre lillesøster

født. Uro og vold i familien betød, at forældrene igen flyttede fra hinanden. Mor og to børn flyttede til far's anden lejlighed i Sjælør. Storebror blev boende hos far, der havde de to lejligheder gennem boligselskaberne AAB og AKB.

Efter et par år blev forældrene skilt i 2013 og mor flyttede med T og lillesøster til krisecenter på Østerbro i København, da far holdt op med at betale husleje for den lejlighed, mor og børn boede i. Da T senere begik hærværk på krisecenteret, blev familien bortvist, og i en månedstid boede de i en lejlighed på Amager, inden de flyttede til nuværende lejlighed.

T fortalte, at han er vokset op hos sin mor, samt at han aldrig oplevede en far, der interesserede sig for ham. Mor kunne ikke styre T. Han gik sine egne veje og følte sig meget mere fri i forhold til årene i Pakistan. T kom dagligt i en ungdomsklub og han valgte ofte venner frem for skole. Far var streng over for T, og han havde aldrig været nærværende i deres relation, som i dag er på høflighedsniveau og ikke som en far-søn relation. Far flyttede med storebror til England, Birmingham i 2015.

T havde altid let ved at få venner, og han foretrak vennerne frem for skolen. T gik næsten dagligt i fritidsklub, og han fortalte, at der var voksne i boligområdet, der tog sig af de unge og arrangerede aktiviteter, halsport og ture.

T er manden i huset hos mor. Han er glad for sin lillesøster, har kontakt til sin far i England, og ellers ikke jævnligt kontakt til andre familiemedlemmer.

Punkt 2: SKOLEBAGGRUND, UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE

T startede sin skolegang på en muslims skole i Karachi da han var 4-5 år. Her gik han til familien flyttede til Danmark i 2010.

...

2014-2018:

T var i uddannelsesstilbud fra Københavns Kommune: Den Gule Flyver på Nørrebro. Han gik i en blandet klasse med elever i forskellige aldre, heraf flere kriminelle. I starten var det godt, men T oplevede, at der ikke var god undervisning i Den Gule Flyver. T kom ikke godt ud af det med de andre elever, og ville gerne begynde i en rigtig skole igen.

T startede i sommeren 2016 i 7. klasse på aflastningsskolen Hansted Skole i Valby. Efter få måneder blev T smidt ud efter en slåskamp på skolen og en episode med en peberspray.

T fik nu eneundervisning af en lærer fra Hansted skole på en brandstation, der lå ved skolen. Det varede 2-3 mdr. og T havde meget fravær i perioden.

Som 15 årig havde T job som pizzabud i 2 mdr. for Dominos. Det var lige efter, at han var smidt ud af Hansted skole.

T fik et nyt uddannelsesstilbud fra Københavns Kommune: Den korte snor, med 2 x undervisning ugentligt. Det gad T ikke i starten. Efter nogle måneder gik det lidt bedre, indtil T i maj 2017, på opfordring fra mor, tog til Pakistan i 3 mdr. for at komme væk og holde ferie. Under rejsen til mors familie i Karachi i Pakistan besøgte T også Islamabad og Dubai i De Forende Arabiske Emirater. T vendte i august 2017 tilbage til Danmark.

Da T kom tilbage til Danmark, var der ikke umiddelbart et skoletilbud til ham. T blev igen tilknyttet den korte snor en gang ugentligt, det gad han ikke. T begik røveri mod en McDonald's og efterfølgende gaderøveri og overfald. T har afsonet to domme for sin kriminalitet. Før første anholdelse i 2017 havde T praktikplads i 3 dage i en 7-Eleven butik.

Senest var T via Københavns Kommune tilknyttet "Spydspidsen", et skole og arbejdstilbud. T arbejdede på brandvæsenets værksted i 2 mdr. som mekaniker, før han blev varetægtsfængslet.

Punkt 3: VOKSENLIV

...

Eventuelle særlige forhold:

...

Også i Danmark bliver de muslimske traditioner med bøn og koranlæsning holdt ved lige, om end det ikke sker efter samme strenge regler som i Pakistan. T beder stadig dagligt, typisk 2 gange. I starten gik han meget til fredagsbøn og koranlæsning, det gør han ikke mere i samme omfang."

Ts far flyttede til Danmark i februar 2019.

Efter landsrettens dom meddelte Københavns Politi den 13. marts 2019 T tiltalefrafald, jf. retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 4, jf. straffelovens § 89 for ni overtrædelser begået forud for landsrettens dom. Overtrædelserne omhandlede bl.a. straffelovens § 293 a (brugstyveri af motorkøretøjer), § 276 (tyveri) og § 279 a (databedrageri).

Af udtalelse af 31. juli 2019 fra anbringelsesstedet Sølagers sikrede afdeling fremgår bl.a.:

"T har været anbragt på Sølager fra den 20. juni 2018 til den 20. marts 2019. Herefter var han anbragt til afsoning på ungeafdelingen i fængslet Søby Søgaard på Fyn. T skal have sin sag prøvet i højesteret og kom derfor tilbage til Sølager den 11. juni 2019.

...

Social adfærd og psykisk trivsel:

...

Vi har observeret, at når de andre unge har haft indbyrdes konflikter eller været uenige med personalet, så har T ofte trukket sig til sit værelse. Adspurgt siger T, at der ikke kommer noget godt ud af at være i konflikter med de andre unge eller med personalet. Herudover har vi lagt mærke til, at hvis der kommer ny ung der har udfordret medarbejderne eller de andre unge, har T ikke blandet sig, men har bevaret et positivt syn på den nye ung, og har givet plads til at vænne sig til at være på Sølager.

T har fra starten været positivt indstillet både overfor medarbejderne og de andre unge på Sølager. Han overholder som oftest husordenen. Han er som oftest imødekommende og smilende. Han er god til at igangsætte samtaler og god til at fastholde dem. Han er verbalt alderssvarende.

Samlet set er T socialt velfungerende, og er ikke en ung der af personalet bliver set i konflikter med de øvrige unge. T udtaler selv, at han ikke er interesseret i konflikt og dårlig adfærd, da han ved, at det vil skade ham og den verserende sag.

Det er personalets indtryk efter samtaler med T, at han er fuld bevidst om de sociale spilleregler og normer der findes på Sølager og kan godt kende forskel på rigtigt og forkert.

...

Skole og værksted:

...

T har været i Danmark siden 2010. Set ud fra hvad han har formået de år, kan det siges, at han er en begavet ung. Han taler flydende dansk og formulerer sig fint. Hans ordforråd er ikke alderssvarende, men han er gennem undervisning på Sølager godt på vej, og vi som undervisere er ikke i tvivl om, at han med tiden vil nå et niveau som er alderssvarende, hvis han fortsat modtager undervisning.

...

Generelt er T god til at deltage i aktiviteterne på skolen. Han vil gerne deltage i fysiske aktiviteter, deltager gerne når vi har en Quis eller taler om forskellige emner. Han er god til at hjælpe nye elever i værkstederne med de ting, som han har lært. Han skal fortsat fastholdes i sit faglige arbejde og målet må være, at han kommer op, så han kan holde fokus og arbejde fagligt i 2-3 timer hver dag.

Udover den faglige undervisning er T meget fysisk aktiv. Han træner i fitness-lokalet stort set hver dag og udviser positivt engagement. Vi har arbejdet tværfagligt med ham, hvor vi har lavet kostplaner og træningsprogrammer. Han interesserer sig for kroppens anatomi og har et godt øje for fitness.

Derudover har han vist, at han er meget lidenskabelig, hvad angår tøj og design. Når T ikke laver skolearbejde, nyder han godt af at arbejde i designrummet, hvor han trykker tøj. Han har lavet sit eget mærke og er virkelig kreativ og ambitiøs med sit arbejde. Næsten hver uge kommer han med nogle nye og fantasifulde/kreative ideer til hvad han kan trykke og gøre bedre i forhold til trøjetryks-design.”

Han har været frihedsberøvet siden den 19. juni 2018.

Retsgrundlag

Lov nr. 358 af 29. april 2018

Straffelovens § 245, stk. 1, er sålydende:

”Den, der udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed.”

Straffelovens § 245 er ændret ved lov nr. 358 af 29. april 2018. Der er tale om en sproglig ændring af lovteksten, der har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauet efter bestemmelsen. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget (Folketingstidende 2017-18, lovforslag nr. 142, s. 2 f.) hedder det bl.a.:

”2. Lovforslagets hovedpunkter

...

2.2. Justitsministeriets overvejelser

Ofre for grov vold efterlades ofte med markante psykiske og fysiske mén. Det er væsentligt for regeringen, at straffen for grov vold afspejler forbrydelsens grovhed, og det er ikke tilfældet med det nuværende strafniveau.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der er behov for, at straffen i voldssager efter straffelovens § 245, § 245 a og § 246 gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene.

Justitsministeriet finder endvidere efter drøftelse med Rigsadvokaten, at der i visse tilfælde bør ske en større nuancering i strafudmålingen efter straffelovens § 245, end det er tilfældet i dag.

Dette gælder for de allergroveste tilfælde af vold efter straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader. Der lægges således op til, at der i de alvorligste sager, som i dag bliver afgjort med straffe i niveauet fra omkring 1 år og 9 måneders fængsel, udmåles en straf, der har en bedre sammenhæng med strafniveauet for vold omfattet af straffelovens § 246. Da sagerne er meget forskellige, er det ikke muligt at angive et generelt strafskærpselsniveau, men der lægges med lovforslaget op til, at der ud over den generelle strafskærpselse med en tredjedel i disse tilfælde sker en yderligere skærpselse, som vil afhænge af den enkelte sags nærmere omstændigheder.

Dette gælder endvidere i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende. Når der er anvendt kniv eller lignende, vil det typisk indebære en betydelig fare for forurettede, og i mange tilfælde vil det være mere eller mindre tilfældigt, om den forurettede har fået alvorlige skader eller ej. Der bør således i disse sager ske en yderligere skærpselse af straffen ud over den generelle skærpselse med en tredjedel. Den yderligere skærpselse skal afspejle den potentielle fare ved vold begået med en kniv eller lignende. Med lovforslaget lægges der f.eks. op til, at en sag om grov vold med anvendelse af kniv eller lignende, der i dag af domstolene afgøres med 3 måneders fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt skal afgøres med 5 måneders fængsel. Hvis der er tale om en sag, der i dag afgøres med fængsel i 1 år og 6 måneder, lægges der op til, at straffen efter lovændringen som udgangspunkt skal være i niveauet fra fængsel i 2 år og 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Den foreslåede generelle strafskærpelse med en tredjedel skal i de allergroveste tilfælde efter straffelovens § 246 tilpasses det eksisterende strafniveau for bl.a. drabsoversøg, som der ikke tilsigtes ændringer i, og det er på den baggrund ikke tilsigtet, at den fulde skærpelse skal slå igennem i alle tilfælde efter straffelovens § 246. Den fulde strafforhøjelse skal således ske i sager om overtrædelse af straffelovens § 245 og § 245 a og inden for normalområdet i § 246, dvs. i modsætning til navnlig de allergroveste sager om overtrædelse af straffelovens § 246.

Navnlig på den baggrund finder Justitsministeriet, at de gældende strafferammer med strafmaksimum på henholdsvis 6 og 10 år er tilstrækkeligt høje til at rumme alle tænkelige forhold omfattet af bestemmelserne i straffelovens § 245, § 245 a og § 246, herunder også med de tilsigtede strafskærpselser.

2.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås, at straffelovens § 245, 245 a og § 246 ændres, og det forudsættes herved, at straffen efter bestemmelserne gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene. På grund af den variation, som de forskelligartede sager om grov vold har, er det ikke muligt at angive et bestemt strafniveau for overtrædelserne, men med lovforslaget forudsættes det f.eks., at en sag om vold efter straffelovens § 245, der i dag af domstolene afgøres med 9 måneders fængsel, efter lovændringen skal afgøres med 1 års fængsel.

Herudover forudsættes det med lovforslaget, at der sker en yderligere skærpelse af straffen for de allergroveste overtrædelser af straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader, samt i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende.

Den konkrete strafudmåling vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelsernes anvendelsesområde. Der tilsigtes heller ingen ændring i de forhold, der i almindelighed anses som skærpene eller formildende omstændigheder.
..."

I lovforslagets bemærkninger til § 245 er anført bl.a. (a.st. s. 5):

"Efter straffelovens § 245 straffes den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpene omstændighed.

Med lovforslaget foreslås det at ændre "som" til "der" i straffelovens § 245, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauet efter bestemmelsen. Med ændringen er det forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af dom-

stolene. Dette indebærer eksempelvis, at en sag om grov vold, der i dag ville blive afgjort med 9 måneders fængsel, efter forslaget skal afgøres med 1 års fængsel.

Herudover forudsættes det med lovforslaget, at der – ud over skærpelsen med en tredjedel – sker en yderligere skærpelse af straffene for de allervorreste overtrædelser af straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader. Der lægges således op til, at der i de alvorligste sager, der i dag bliver afgjort med straffe i niveauet fra omkring 1 år og 9 måneders fængsel, udmåles en straf, der har en bedre sammenhæng med strafniveauet for vold omfattet af straffelovens § 246. Da sagerne er meget forskellige, er det ikke muligt at angive et generelt straffeskærpelsesniveau, men der lægges med lovforslaget op til, at der ud over den generelle straffeskærpelse med en tredjedel i disse tilfælde sker en yderligere skærpelse, som vil afhænge af den enkelte sags nærmere omstændigheder.

Det forudsættes endvidere, at der – ud over skærpelsen med en tredjedel – sker en yderligere skærpelse i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende. Med lovforslaget lægges der f.eks. op til, at en sag om grov vold med anvendelse af kniv eller lignende, der i dag af domstolene afgøres med 3 måneders fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt skal afgøres med 5 måneders fængsel. Hvis der er tale om en sag, der i dag afgøres med fængsel i 1 år og 6 måneder, lægges der op til, at straffen efter lovændringen som udgangspunkt skal være i niveauet fra fængsel i 2 år og 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder.

...

Strafudmålingen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

...”

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen Külekci mod Østrig

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fandt i dom af 1. juni 2017 i sag 30441/09 (Külekci mod Østrig), at udvisning med indrejseforbud i fem år af en mindreårig kriminel udlænding, der senest var straffet med 2 år og 6 måneders fængsel for røveri under skærpende omstændigheder og tyveri, ikke udgjorde en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Klageren var født i Østrig i 1990, men boede i Tyrkiet med sine bedsteforældre fra 1992 til 1998, hvor han gik i skole i 3 år. Som ca. 8-årig flyttede han tilbage til Østrig, hvor han boede hos sin far. Det meste af hans familie boede i Østrig. I perioden fra december 2004 til januar 2006 begik han en række forbrydelser, de fleste mens han var 14-15 år. I dommen udtalte Menneskerettighedsdomstolen bl.a.:

” (i) *Nature and seriousness of the offence committed by the applicant and his age at the time*

...

45. The Court observes that the applicant's case shows several parallels to *Maslov* [Menneskerettighedsdomstolens dom af 23. juni 2008 i sag 1638/03, *Maslov mod Østrig*] in that the applicant also took up his permanent residence in Austria at a young age, was lawfully present on its territory until the exclusion order was issued, had strong family ties and was also convicted for crimes which he had committed as an adolescent. However, what distinguishes the instant case from *Maslov* is that the applicant's criminal offences were of a serious and violent nature and cannot be regarded as mere acts of juvenile delinquency (compare *Maslov*, ..., § 81 *in fine*), whereas the Grand Chamber in *Maslov* emphasised that the non-violent nature of the applicant's offences was a decisive factor for finding a violation of Article 8 of the Convention (see *Maslov*, ... §§ 81 and 100).

46. The Court therefore cannot but agree with the domestic authorities that the robberies committed by the applicant must be considered as serious (...), and that the applicant's behaviour had been a severe threat to public order and security."

Højesterets begrundelse og resultat

T er dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved den 14. maj 2018 i forening med flere uidentificerede gerningsmænd i Dyrehaven i Klampenborg at have tildelt en 14-årig dreng flere spark og slag, herunder slag med en kæp på kroppen, ligesom han tildelte forurettede tre knivstik, der ramte i brystregionen og i højre og venstre balle. Volden medførte, at forurettede pådrog sig behandlingskrævende skader, herunder en livstruende skade i form af en sammenklappet højre lunge. T var på gerningstidspunktet knap 16 år.

For Højesteret angår sagen straffastsættelse og spørgsmålet om udvisning. Der er herudover spørgsmål om godtgørelse til forurettede.

Straffastsættelse

Landsretten har udmålt en straf på 3 år og 6 måneders fængsel, som er en fællesstraf med den delvis betingede dom af 21. marts 2018, hvor han blev idømt 1 år og 6 måneders fængsel, hvoraf 1 år og 2 måneder blev gjort betinget.

Landsretten har ved strafudmålingen lagt til grund, at der er tale om et groft, umotiveret overfald foretaget i forening med flere uidentificerede gerningsmænd, hvor T har anvendt kniv mod brystregionen, og hvor forurettede har været i livsfare, og at overfaldet skete som en straffeaktion med henvisning til en episode tidligere på aftenen, hvor han ikke selv deltog.

På den anførte baggrund, og idet Højesteret ligesom landsretten lægger vægt på, at T kort forinden er straffet for ligeartet kriminalitet, og at straffen for grov vold ifølge bemærkningerne

til ændringen af straffeloven ved lov nr. 358 af 29. april 2018 skal afspejle den potentielle fare ved vold begået med kniv, finder Højesteret, at der trods hans unge alder ikke er grundlag for at nedsætte fællesstraffen på 3 år og 6 måneders fængsel.

Udvisning

Højesteret tiltræder, at der er hjemmel i udlændingelovens § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 1, 3 og 6, jf. § 26, stk. 2, til at udvise T. Han er straffet med ubetinget fængsel i mere end 2 år, og udvisning skal derfor i givet fald ske for bestandig, jf. udlændingelovens § 32, stk. 2, nr. 5.

Da Ts far er unionsborger, kan udvisning dog kun ske, hvis det vil være i overensstemmelse med de principper, der efter EU-reglerne gælder for begrænsning af retten til fri bevægelighed, jf. udlændingelovens § 26 b. Spørgsmålet er derfor, om udvisning vil være i strid med direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 (opholdsdirektivet).

Efter opholdsdirektivets artikel 27, stk. 2, 1. led, skal udvisning af et familiemedlem til en unionsborger være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og kan udelukkende begrundes i vedkommendes personlige adfærd. Den personlige adfærd skal udgøre en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berører en grundlæggende samfundsinteresse, jf. artikel 27, stk. 2, 2. led. Denne grundbetingelse for at udvise et familiemedlem til en unionsborger er efter EU-Domstolens praksis i almindelighed ensbetydende med, at den pågældende skal anses for at være tilbøjelig til fortsat at udvise en adfærd, der i fremtiden udgør en trussel af den nævnte karakter, jf. bl.a. EU-Domstolens dom af 22. maj 2012 i sag C-348/09 (P.I. mod Tyskland), præmis 30.

Hvis et familiemedlem til en unionsborger har opnået ret til tidsbegrænset ophold i en værtsmedlemsstat, må værtsmedlemsstaten ikke træffe en udsendelsesafgørelse vedrørende familiemedlemmet, medmindre det skyldes alvorlige hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed, jf. opholdsdirektivets artikel 28, stk. 2.

Som anført af landsretten er T dømt for et groft, umotiveret overfald begået i forening med flere uidentificerede gerningsmænd, hvor han anvendte kniv bl.a. mod brystregionen, og hvor forurettede har været i livsfare. Han er få måneder før den aktuelt begåede kriminalitet straffet for bl.a. flere røverier ved anvendelse af kniv og vold begået inden for 6 måneder. Efter at have begået de to første røverier var han frihedsberøvet i omkring 1½ måned, hvorefter han

kort tid efter begik røveri igen. På denne baggrund tiltræder Højesteret, at der er en betydelig risiko for, at han også fremover vil begå alvorlig personfarlig kriminalitet i Danmark, hvis han ikke udvises. Højesteret tiltræder endvidere, at Ts adfærd udgør en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berører en grundlæggende samfundsinteresse, og at udvisning kan ske begrundet i alvorlige hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed, jf. opholdsdirektivets artikel 27, stk. 2, 2. led, og artikel 28, stk. 2.

Der skal herefter foretages en proportionalitetsvurdering, jf. opholdsdirektivets artikel 27, stk. 2, 1. led, og artikel 28, stk. 1. Ved denne vurdering skal der bl.a. tages hensyn til Menneskerettighedsdomstolens praksis vedrørende Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om respekt for privat- og familieliv, jf. herved artikel 7 i Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder.

Der foreligger en omfattende praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol herom. De kriterier, der indgår i vurderingen, fremgår som anført af landsretten bl.a. af Menneskerettighedsdomstolens dom af 23. juni 2008 i sag 1638/03 (Maslov mod Østrig), præmis 68. Den vægt, der skal lægges på de enkelte kriterier, afhænger af den konkrete sags omstændigheder, jf. præmis 70. I et tilfælde som det foreliggende, hvor udlændingen er en ung mand, der endnu ikke har etableret sin egen familie, skal der lægges vægt på karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet, varigheden af udlændingens ophold i værtslandet, tiden efter den begåede kriminalitet og udlændingens adfærd i denne periode samt fastheden af sociale, kulturelle og familiemæssige bånd med værtslandet og med modtagerlandet, jf. præmis 71.

Der skal foreligge meget tungtvejende grunde for at retfærdiggøre en udvisning, når der er tale om en fastboende udlænding, der er født her i landet eller indrejst som barn, og som har tilbragt det meste af sin barndom og ungdom her, jf. præmis 75. Som anført af landsretten gælder dette navnlig, når udlændingen har begået kriminaliteten som mindreårig, idet der er særligt hensyn at tage til barnets interesser og muligheder for reintegration, jf. Maslovdommen, præmis 82 og 83. Sådanne tungtvejende grunde kan foreligge med hensyn til bl.a. alvorlig personfarlig kriminalitet, jf. Menneskerettighedsdomstolens afgørelse af 1. juni 2017 i sag 30441/09 (Külekci mod Østrig), præmis 45 og 46. Kriminaliteten kan således være så alvorlig og grov, at der kan ske udvisning, selv om udlændingen var mindreårig på gernings-tidspunktet.

T er som nævnt dømt for et groft, umotiveret overfald foretaget i forening med andre, hvor han bl.a. har anvendt kniv mod brystregionen, og hvor forurettede har været i livsfare. Han er få måneder før den aktuelt begåede kriminalitet straffet for bl.a. flere røverier ved anvendelse af kniv og for vold og er nu idømt en fællesstraf på fængsel i 3 år og 6 måneder.

T kom til Danmark fra Pakistan som knap 8-årig, og han er nu 17 år. Han har boet ca. halvdelen af sit liv i Pakistan, hvor han har gået i skole et par år. Han har haft lovligt ophold her i landet i ca. 8 år, hvor han bor sammen med sin mor og søster. Hans bror bor også her i landet. Han ser sine herboende onkler og tanter. Moderens søskende bor i Pakistan. Faderen, som han alene har haft meget begrænset kontakt med, har tidligere boet i England, men er i februar 2019 flyttet til Danmark. T har gået i folkeskole i Danmark og har ikke anden uddannelse. Han taler og forstår sproget i Pakistan, men kan ikke skrive det. Han er opvokset med pakistansk kultur og har været i Pakistan tre gange, senest i 2017, hvor han var i Pakistan i en længere periode. Han har haft god kontakt med familien i Pakistan indtil for et par år siden.

Højesteret tiltræder, at Ts tilknytning til Danmark er stærkere end hans tilknytning til Pakistan, men at han har forudsætninger for at etablere en tilværelse i dette land, hvis han udvises. Der er dog ikke tvivl om, at han har en sådan tilknytning til Danmark, at udvisning med indrejseforbud for bestandig vil indebære en væsentlig belastning for ham.

Efter arten og grovheden af såvel hans nuværende som hans tidligere kriminalitet finder Højesteret efter en samlet vurdering, at de hensyn, der taler for udvisning af T, herunder risikoen for, at han igen vil begå alvorlig personfarlig kriminalitet, er så tungtvejende, at de har større vægt end de hensyn, som taler imod udvisning. Det forhold, at han var mindreårig, da han begik kriminaliteten, kan efter omstændighederne i sagen ikke føre til andet resultat.

Højesteret tiltræder herefter, at udvisning ikke er et uproportionalt indgreb i strid med opholdsdirektivets artikel 27, stk. 2, 1. led, og artikel 28, stk. 1, samt Menneskerettighedskonventionens artikel 8 og EU-Charterets artikel 7. Højesteret finder endvidere, at det ikke er i strid med de nævnte bestemmelser, at udvisningen sker med indrejseforbud for bestandig. Højesteret bemærker, at den del af hans familie, der bor i Danmark, vil have mulighed for at opretholde kontakten med ham ved besøg i Pakistan og ved at kommunikere med ham via telefon og internet.

Da det, som T i øvrigt har anført, ikke kan føre til andet resultat, udvises han med indrejseforbud for bestandig.

Godtgørelse

Højesteret tiltræder, at der ikke foreligger omstændigheder, der giver grundlag for at tilkende F godtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3.

Konklusion

Højesteret stadfæster dommen.

T har fortsat været frihedsberøvet under anken.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

T skal betale sagens omkostninger for Højesteret.